

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

УДК 330.13

Лисиченко Є.М., студентка 4 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація: У статті розглянуто теоретичні засади визначення поняття «ефективність». Зокрема проведено аналіз та здійснено узагальнення існуючих підходів щодо даної категорії.

Ключові слова: ефект, ефективність, економічна ефективність, ефективність діяльності, результативність.

Annotation: In the article the theoretical principles of definition of "efficiency" are considered. In particular, the analysis and generalization of existing approaches to this category have been carried out.

Keywords: effect, efficiency, economic efficiency, efficiency of activity, effectiveness.

Питання підвищення ефективності господарської діяльності в сучасних умовах займає ключове місце. Підприємства постійно зустрічаються з даною проблемою, яка в багатьох випадках є невизначеною. На цьому етапі економічному розвитку притаманні: високий рівень невизначеності, наявність систематичних кризових явищ та нестабільність розвитку як економіки в цілому, тому першочерговими діями є визначення головних резервів підвищення ефективності діяльності підприємства оскільки існуючі підходи не забезпечують високих результатів господарювання[1].

Для характеристики ефективності діяльності підприємства використовують такі поняття як «ефект», «результативність», «ефективність діяльності підприємства», «оцінка діяльності підприємства» тощо.

Ефект – це результат реалізації заходів, що спрямовані на підвищення ефективності виробництва за рахунок економії та раціонального використання всіх виробничих ресурсів. Ефект як економічна категорія відображає перевищення результатів діяльності над витратами. Але в першу чергу необхідно визначити саме поняття ефективності як економічної категорії [1].

Економічна ефективність є складною категорією економічної науки. Складність виявляється в тому, що існують різні трактування вимірювання результатів та витрат підприємства і взагалі визначення самого поняття [2].

Серед наукових праць, у яких досліджуються теоретичні підходи до визначення сутності ефективності діяльності підприємства можна виокремити дослідження таких науковців, як: Жнякіна Б.О., Краснова В.В., Блейк Р., Друкер П., Мельник Л.Г., Корінцева О.В., Салига К.С., Мочерний С.В. Кожний з них має власне висловлювання щодо поняття «ефективність», яке між собою відрізняється, але має вірне трактування.

На думку авторів Жнякіної Б.О. і Краснової В.В. «...Ефективність - це співвідношення результату (ефекту) з витратами, що викликали цей ефект.». Тобто підприємець організує власну справу в надії одержати ефект у вигляді знову створеної вартості і витрачає власні ресурси (капітал) і залучені (праця найманих робітників). Таким чином, ефективність виробництва відображає кінцеві результати використання засобів виробництва і робочої сили в відповідний проміжок часу.

Блейк Р. вважає, що економічна ефективність – це результативність економічної діяльності, економічних програм і заходів, що характеризується відношенням отриманого економічного ефекту, результату до витрат чинників, ресурсів, що зумовило отримання цього результату, досягнення найбільшого обсягу виробництва із застосуванням ресурсів певної вартості.

Мельник Л.Г. і Корінцева О.В. розглядають ефективність як життєвий цикл виробу, який складається з таких основних стадій, як добуток ресурсів, переробка ресурсів, виробництво засобів виробництва, споживання, переробка відходів, утилізація та захоронення відходів.

Автор Салига К.С. вважає, що оцінка ефективності діяльності підприємства є завершальним етапом фінансового й управлінського аналізу.

Професор Мочерний С.В. сформулював сутність ефективності в наступному значенні: «Ефективність – це здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту тощо, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили цей результат.». Автор розрізняє соціальну та економічну ефективність.

Соціальна ефективність – відповідність результатів господарської діяльності основним соціальним потребам і цілям суспільства, інтересам окремої людини.

Економічна ефективність – досягнення найбільших результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці.

П.Друкер з курсу менеджменту вважає, що «Ефективність є наслідком того, що правильно створюються речі. Правильно відбиває напрям вектора, в правильному напрямі розвивається виробництво, рухається до успіху організації»[3]. Він розробив модель з п'яти методик ефективного управління, яка допомагає керівнику та підприємству підвищити ефективність власної діяльності та запобігти проблеми на етапі досягнення поставленої мети.

Зважаючи на викладене вище вважаємо, що під ефективністю варто розуміти максимальну вигоду, яку можна отримати при мінімальних витратах в процесі економічної діяльності, з урахуванням заходів, які виникають в процесі діяльності підприємства, тобто введення нових видів продукції, придбання або модернізація нової техніки, укладення договорів з постачальниками тощо.

Література

1. Пилипенко С.М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства / Пилипенко С.М. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. - №10. – с.452 – 456.

2. Череп А.В. Ефективність як економічна категорія / Череп А.В., Стрілець Є.М. // Ефективна економіка. – 2017. - №1. – с.1 – 4.

3. Батракова Т.І. Сутність поняття «Економічна ефективність» діяльності підприємства в ринкових умовах / Батракова Т.І. // Науковий вісник. – 2015. – №1. – с.172 – 178.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Ляліна Н.С.